

Bijlage 1 bij Opinienota Visie op beleidsplan Schoon (2019/327372)

Inleiding

Het college van B&W wil een grondige integrale aanpak van het zwerfafval¹ met als doel een structureel schone(re) stad. Om dit te bereiken wordt een Beleidsplan Schoon² opgesteld (met alle aspecten van reiniging) dat ter vaststelling wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. In dit beleidsplan worden de visie, het kader, de doelen en het benodigde geld (het WAAROM en WAT) voor 2019-2023 uitgewerkt. Voor Haarlem is niet eerder een beleid voor specifiek het domein reiniging opgesteld. Met dit eerste beleidsplan wordt tevens een verbetering nagestreefd in de ambtelijke werkwijze, die zijn weerslag krijgt in de nieuwe organisatiestructuur.

Aan de hand van het beleidsplan zal vervolgens invulling gegeven worden aan het plan van aanpak (het HOE). In dit plan van aanpak worden concrete acties SMART verwoord, die direct of indirect bijdragen aan het realiseren van de beleidsdoelen. Op basis van een in 2018 uitgevoerd inventarisatieonderzoek is een concept plan van aanpak gemaakt en zijn reeds een aantal acties opgepakt die de afgelopen jaar hebben bijgedragen aan een schonere stad. Deze acties en de resultaten die hiermee zijn bereikt zijn verwoord in een separate notitie "Aanpak zwerfafval in 2018".

In de onderliggende startnotitie wordt de visie beschreven die ten grondslag ligt aan het nieuwe beleid. Hierbij zijn nog een aantal afwegingen te maken die worden toegelicht in de laatste paragraaf. Alle betrokkenen (waaronder Spaarnelanden, NME, Handhaving en Communicatie) hebben de gelegenheid gehad te reageren op de Visie Schoon. In het onderliggende document zijn hun commentaren meegenomen en deze versie geeft de gezamenlijk gedragen visie weer.

Huidige situatie

Door de groei van het aantal gebruikers in de afgelopen jaren en de aantrekkende economie raakt de openbare ruimte met name in het centrum en de winkelgebieden meer en sneller vervuild. De afspraken zoals vastgelegd in het DDO³ dateren uit 2015 en alleen de kwaliteitsambities zijn tussentijds een keer bijgesteld. De DDO zelf is niet geactualiseerd en heeft een looptijd tot en met 2021 met optie op verlenging van 2 jaar.

Het kost steeds meer moeite om de stad schoon te houden tegen de gecontracteerde bedragen⁴. Dit blijkt onder andere uit de gemonitorde beeldkwaliteit van de openbare ruimte. Steeds vaker worden gesprekken gevoerd over het wel/niet halen van de kwaliteitsambitie bij een aantal meetlatten.

¹ Zwerfafval is het afval dat door mensen bewust of onbewust is weggegooid of achtergelaten op plaatsen die daar niet voor bestemd zijn, of op tijden dat het niet is toegestaan.

² In eerdere documenten wordt nog gesproken over beleidsplan zwerfafval. Door de verbreding van de scope is nu gekozen voor Beleidsplan Schoon.

³ Dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente Haarlem en Spaarnelanden voor het domein Afval en Reiniging

⁴ De gecontracteerde bedragen zoals opgenomen in de DDO lopen gedurende de contractjaren terug van 19,2 mln. euro in 2015 tot 18,3 mln. euro in 2020.

Terwijl aan de andere kant het beeld over de schoonbeleving een redelijke tevredenheid⁵ laat zien onder bewoners.

In de DDO zijn de resultaatbladen⁶ voor een groot deel bepalend bij de beoordeling van de prestaties. Een aantal resultaatbladen heeft niet (direct) betrekking op het verkrijgen en behouden van een schone(re) stad, maar zijn wel onderdeel van het domein Afval & Reiniging. En er zijn aspecten die geen onderdeel zijn van het domein Afval & Reiniging maar wel van invloed zijn op de schoonbeleving⁷.

In 2018 heeft Haarlem deelgenomen aan de 'Benchmark Schoon' van de NVRD en RWS. Op basis van de eindrapportage (peiljaar 2017) blijkt dat Haarlem wat betreft de gerealiseerde gemiddelde beeldkwaliteit (A/B) en de gerealiseerde kosten (€16,30 per inwoner) beter presteert dan het gemiddelde van alle benchmarkdeelnemers en beter dan het gemiddelde van de vergelijkbare gemeenten (stedelijkheidsklasse 1).

Visie

Een schone stad wil iedereen! Haarlem wordt hierdoor aantrekkelijker voor bewoners, ondernemers, toeristen en andere bezoekers en het heeft een positieve bijdrage aan de leefbaarheid, de lokale economie, de veiligheid en de sociale cohesie. Ook wordt hiermee een belangrijke voedselbron weggenomen wat bijdraagt aan het bestrijden van de meeuwenoverlast. Haarlem besteedt al veel aandacht aan het verkrijgen en behouden van een schone(re) stad, maar dit kan en moet wel (nog) effectiever en slimmer om een structurele verbetering te realiseren. Het gaat dan ook niet om een *tandje bijzetten*, maar om een fundamentele wijziging in de aanpak die een positieve trendbreuk tot gevolg heeft. Het beleid zal zich specifiek richten op die aspecten die in grote mate kunnen bijdragen⁸ aan een verbetering van de schoonbeleving en/of waarvoor specifiek gekozen⁹ wordt en er dient bereidheid te zijn om activiteiten die (te) weinig bijdragen af te bouwen. Om dit te bereiken moeten nieuwe wegen worden ingeslagen. Hierbij dienen alle betrokkenen open te staan voor experimenten, om er in de praktijk achter te komen welke aanpak voor welke buurt in Haarlem het beste werkt.

Scope

Een schone stad is meer dan een stad zonder zwerfafval. Wanneer aan een willekeurige voorbijganger wordt gevraagd of hij/zij de omgeving schoon vindt zal hij/zij bij zijn/haar beoordeling ook vele andere aspecten meewegen. Zo worden onkruid, bladafval, kauwgum, natuurlijke aanslag

⁵ Uit het omnibusonderzoek 2016 blijkt dat slechts 20 procent van de ondervraagden ontevreden was met het onderhoud in hun wijk met betrekking tot de reiniging. De overige 80 procent was redelijk tevreden tot tevreden.

⁶ De resultaatbladen zijn de bijlagen van de DDO waarin een opsomming is opgenomen van alle aspecten

⁷ Hondenpoep is hier een voorbeeld van. Deze aspecten komen terug in de laatste paragraaf van deze notitie.

⁸ De mate waarin een aspect bijdraagt aan een verbetering is onder ander afhankelijk aan de correlatie tussen het aspect en de schoonbeleving, het verbeterpotentieel en de haalbaarheid.

⁹ De Commissie Beheer wordt middels een opinienota gevraagd of er thema's zijn waarvan zij vinden dat deze specifiek moeten worden meegenomen in het beleidsplan.

op straatmeubilair en verkeersvoorzieningen, honden- en vogelpoep, graffiti, aanplakbiljetten, afgedankte kerstbomen, drijf- en zinkafval, dode dieren en stankoverlast waarschijnlijk ook in de afweging meegenomen. Door de **schoonbeleving centraal**¹⁰ te zetten in het beleid vallen al deze aspecten binnen de scope. Het beleidsplan dient dan ook een bijbehorende naam te krijgen: Beleidsplan Schoon.

Binnen het Beleidsplan Schoon worden **alle aspecten van reiniging** meegenomen, inclusief de aspecten (resultaatbladen) die wel in de DDO zijn opgenomen, maar niet of beperkt direct bijdragen aan een schone stad. Voorbeelden hiervan zijn de bestrijding van botulisme en plaagdieren en gladheidsbestrijding. Voor deze aspecten dienen andere doelstellingen dan “een schone stad” te worden vastgesteld.

Afval en reiniging behoren tot hetzelfde domein in de DDO, maar wat betreft beleid wordt een onderscheid gemaakt. Voor huishoudelijk afval is reeds het SPA-plan¹¹ opgesteld. Voor een aantal aspecten die vallen onder het beleidsterrein afval staat vast dat er een grote relatie is met reiniging. Voorbeelden hiervan zijn: bijplaatsingen, schoonhouden van de inzamelmiddelen en morsvuil¹². Voor deze **overlap met huishoudelijk afval** worden de beleidskaders op elkaar afgestemd. Huishoudelijk afval zelf valt buiten de scope.

Naast *schoon* heeft ook *heel* invloed op de schoonbeleving. Kapot of gebutst straatmeubilair, scheefstaande lantaarnpalen¹³, gebroken stoeptegels en opengebroken verharding dragen niet bij aan de schoonbeleving. Hoewel *heel* organisatorisch niet valt onder het domein afval en reiniging wordt met dit beleidsterrein in toenemende mate afgestemd.

Voor alle **beleidsgebieden, ontwikkelzones, programma's en projecten** zoals bijvoorbeeld beheer openbare ruimte¹⁴, Haarlem Circulair 2040 en de nieuwe democratie wordt aan de hand van het nieuwe beleid een inventarisatie uitgevoerd om de raakvlakken te bepalen en vast te stellen op welke wijze over en weer kan worden meegelift op deze activiteiten.

Naast beleidsdoelen gericht op het schoonmaken en -houden van Haarlem is ook **milieu en duurzaamheid** een onderdeel van het Beleidsplan Schoon. Zo hebben peuken en microplastics mogelijk weinig impact op de schoonbeleving, maar vormen wel een bedreiging voor het milieu. Ook de inzet van milieuvriendelijke schoonmaakmethoden, het scheiden van (zwerf)afval met behulp van

¹⁰ Aan de Commissie Beheer wordt middels een opinienota gevraagd om hiermee akkoord te gaan. Naar aanleiding van de discussie binnen de Commissie Beheer worden indien noodzakelijk aanpassingen doorgevoerd

¹¹ Strategisch Plan Afvalbeheer beschrijft het Haarlams afval- en grondstoffenbeleid

¹² Zwerfafval dat ontstaat tijdens de inzameling van huishoudelijk afval

¹³ Lantaarnpalen vallen buiten de DDO Afval en Reiniging en zijn ook geen verantwoordelijkheid van uitvoeringsorganisatie Spaarnelanden.

¹⁴ Hieronder valt ook ecologisch beheer. Nu besloten is voor de bijen verschillende gazons niet of minder te maaien krijgen meer gewassen de kans hun zaden te verspreiden. Door wind komen deze zaden ook terecht in de verharding en zal dit kunnen leiden tot extra (on)kruid.

afvalbakken¹⁵ in de straat ten behoeve van hergebruik en het opknappen van afgedankte inzamelmiddelen zijn hier voorbeelden van. Het voorkomen van milieuvervuiling en de inzet op duurzaamheid vallen voor zover van toepassing binnen de scope van het beleidsplan.

Van schoonmaken naar schoon houden en een beheervriendelijke buitenruimte

Zowel afval als reiniging stellen in belangrijke mate voorwaarden aan de openbare ruimte. Denk bijvoorbeeld aan bereikbaarheid en de mate waarin straatmeubilair en maaiveld makkelijk zijn schoon te maken en te houden. Tijdens het ontwerpproces van (her)inrichtingen van de buitenruimte zal eerder en beter rekening gehouden worden met het beheer (reinigen) van de openbare ruimte. Door het HIOR meer te richten op de beheervriendelijkheid ontstaat meer houvast voor het beperken van de beheertaken waaronder het schoonhouden. Verdichtingen¹⁶ aanbrengen in verhardingen dat voorkomt dat er onkruid¹⁷ tussen kan groeien en het (laten) uitvoeren van muurkunst ter voorkomen van graffiti zijn voorbeelden van preventieve maatregelen. De investeringen in preventieve maatregelen voorkomen jaarlijks terugkomende kosten voor het schoonmaken. Hierdoor ontstaat een hefboom van curatief naar preventief die jaarlijks groter kan worden.

Anders (samen)werken

De gemeente heeft als taak om de stad schoon te houden, maar kan dit niet alleen. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende uitvoeringsorganisaties (Spaarnelanden, NME en vele onderaannemers) en er wordt samenwerking gezocht met scholen, (buurt)verenigingen, clubs, inwoners, particuliere initiatieven enzovoort. De gemeente zet met name de lijnen uit in vastgestelde (beleids)kaders en beheert de benodigde financiële middelen. Met betrekking tot de uitvoering worden de faciliteiten door of via de gemeente geleverd en is de gemeente **de regisseur van het uitvoeringsproces** (verbinder, initiator, coproducent).

Bij het realiseren van een schone(re) stad zal de samenwerking gezocht moeten worden met alle gebruikers (**bewoners, bezoekers, winkelend publiek, toeristen en bedrijven**) van de stad. De stad zal door intensiever gebruik steeds sneller vervuilen. Regelmatiger schoonmaken helpt hierbij niet (voldoende). Om deze ontwikkeling te doorbreken¹⁸ zal ingezet moeten worden op structurele gedragsverandering¹⁹ bij alle gebruikers van de buitenruimte. Er zal naast een curatieve aanpak (het steeds opnieuw schoonmaken) in belangrijke mate ingezet moeten worden op een preventieve aanpak (het voorkomen van vervuiling). Alleen dan kan worden voorkomen dat de buitenruimte steeds sneller vervuult en niet meer voldoet aan de gewenste beeldkwaliteit. Met als laatste slot op

¹⁵ Het meest zinvol is het gescheiden inzamelen van PBD (plastic, blik en drinkpakken) overeenkomstig de inzameling van huishoudelijk afval. Dit kan met aparte afvalbakken of met afvalbakken met twee (of meer) compartimenten.

¹⁶ Hierbij worden verdichtingen bedoeld die nog wel regenwater kunnen absorberen.

¹⁷ Voor veel insecten is de aanwezigheid van onkruid belangrijk, waardoor op bepaalde (onverharde) locaties juist de groei van onkruid zal worden toegelaten. Dit wordt ook wel 'gewildgroei' genoemd.

¹⁸ Het streven is de snelheid waarmee de buitenruimte vervuult te vertragen, ondanks dat de buitenruimte intensiever wordt gebruikt.

¹⁹ De inzet van gedragsbeïnvloeding is in onderliggende visie opgenomen als keuzethema. Middels een opinie nota wordt aan de Cie Beheer gevraagd een keuze te maken.

deur het handhaven van de regels en afspraken door het uitdelen van waarschuwingen en boetes. Door het vaststellen van aanvullende regelgeving²⁰ en/of het nadrukkelijker handhaven hiervan wordt een belangrijk deel van de vrijblijvendheid van de gewenste samenwerking weggenomen. In het nieuwe beleidsplan zal de verantwoordelijkheid van de ondernemers, scholen, verenigingen en bewoners stevig(er) worden aangezet. Wat mag verwacht worden van deze groepen en hoe kunnen zij hierop worden aangesproken? Hierbij zal vooral ingestoken worden op samenwerking: *Samen de stad schoonhouden*.

Anders meten

Het schouwen van de reinigingsactiviteiten direct na de uitvoering geeft op de meest directe wijze een terugkoppeling over de kwaliteit van het geleverde werk. Door het verschuiven van (een gedeelte van) de focus van monitoring (door een externe organisatie) naar **schouwen** (door hiervoor opgeleide eigen medewerkers van Spaarnelanden) wordt het mogelijk directer bij te sturen en aanpassingen door te voeren in de wijze van uitvoeren.

Het werken op basis van beeldkwaliteit volgens de CROW-methodiek²¹ wordt nog vaak gezien als een objectieve monitoring van resultaten. Maar er zijn steeds meer discussies over de juiste toepassing van de methode en of dit een voldoende valide beeld geeft. Door meer de nadruk te leggen op de **schoonbeleving**²² bij de gebruikers van de stad komt een beter gewogen en representatief resultaat naar voren, waarbij per aspect de correlatie met de schoonbeleving kan worden bepaald. Wanneer met behulp van straatinterviews enquêtes worden afgenomen doet zich tevens een mooi contactmoment voor, waarbij de geïnterviewden betrokken kunnen worden bij het schoonhouden van de stad.

Met de verschuiving van monitoring naar schouwen en van beeldkwaliteit naar schoonbeleving worden de hiervoor noodzakelijk budgetten herverdeeld en ontstaat er tevens ruimte voor een meer **co-productieve samenwerking** tussen de gemeente en Spaarnelanden.

Zichtbare aanpak en zichtbaar resultaat

Alleen vegen en pikken van zwerfafval is dus niet voldoende om de schoonbeleving op te verbeteren. Er zal daarom gekozen worden voor een **integrale buurtgerichte aanpak** om daadwerkelijk een zichtbare verbetering te kunnen realiseren. Waarbij ingezet wordt op een hoge(re) continue schoonheidsbeleving. Omdat het makkelijker is een schone buitenruimte schoon te houden, in plaats van een vuile buitenruimte steeds weer schoon te maken. Vuil trekt immers vuil aan! Door

²⁰ Voorbeelden hiervan (kunnen) zijn: de 25 meter regel voor het schoonhouden van de stoep door winkeliers, het verbod op flyeren van folders, het verbod van oplaten van ballonnen tijdens evenementen, het verbod om meeuwen te voeren en het verbod op het ongevraagd plaatsen van fietszadelbeschermers.

²¹ Een methodiek die door het instituut CROW is vastgesteld aan de hand waarvan op een objectieve wijze gestandaardiseerde metingen kunnen worden verricht.

²² Er worden momenteel slechts 1 keer per 2 jaar in het omnibusonderzoek van de gemeente vragen gesteld over de schoonbeleving. Bovendien is de vraagstelling algemeen, waardoor op basis van de resultaten geen duidelijke conclusies worden getrokken en acties kunnen worden ingezet.

buurten/wijken te kiezen met een groot verbeterpotentieel kunnen uitvoerende medewerkers en betrokken bewoners enthousiast worden als ze zien dat hun werk zin heeft en resultaat geeft.

De aanpak van een schone stad vraagt om een **specifiek samengesteld actiegericht team**. Geen projectteam, omdat er geen eindpunt kan worden vastgesteld, maar een toegewijde groep “vaste” medewerkers met voldoende mandaat en middelen.

Onderzoek wijst uit dat vooral **voor gebruikers zichtbare activiteiten** bijdragen aan de schoonbeleving van de stad. Zo worden nu al nadrukkelijk aanwezige Groene Muggen ingezet bij schoonmaakacties en voorlichtingstaken en zijn de wijkteams en veegploegen van Spaarnelanden duidelijk herkenbaar aan het werk. Door zowel bij het uitvoeren van uitvoeringstaken als in communicatiemiddelen de nadruk te leggen op zichtbaarheid wordt tevens een bijdrage geleverd aan de bereidheid om het samen aan te pakken. Hierdoor zijn bewoners en ondernemers bereid hun steentje bij te dragen en hun verantwoordelijkheid op te pakken.

De zichtbaarheid van de **afvalbakken** is in belangrijke mate bepalend voor de mate waarin ervan gebruik wordt gemaakt. De kleur van de afvalbak, de locaties waar ze staan, de maatvoering, de vulgraad en de uitstraling zijn aspecten die hieraan bijdragen. Goed gepositioneerde afvalbakken die over voldoende inzamelcapaciteit beschikken kunnen het ontstaan van zwerfafval flink beperken. Er zal in Haarlem een evaluatie uitgevoerd worden waarmee inzicht worden verkregen in bijvoorbeeld de vulgraden van de afvalbakken. Op basis hiervan wordt in overleg met de beheerder van straatmeubilair (waaronder deze verantwoordelijkheid valt) besloten over het aanpassen van de afvalbakkenstructuur.

Kosten

Binnen de gegeven financiële middelen zal middels **herprioriteren** naar ruimte worden gezocht voor het bekostigen van de uitvoering van het nieuwe beleid, omdat er geen extra geld beschikbaar is. Bovenop de vastgestelde teruglopende contractbedragen binnen de DDO en de onduidelijkheid over de hoogte van de te ontvangen jaarlijkse zwerfafvalvergoeding vanuit Nedvang wordt dit een stevige opgave. Dit betekent dat de ambitieuze doelstelling (schoner) moet worden gerealiseerd binnen de huidige begroting voor reiniging. Er zijn in de bovenstaande tekst reeds vier richtingen aangeven, waarmee deze verschuiving kan worden ingezet:

- (1) Door van iedere uit te geven euro te bepalen in welke mate deze bijdraagt aan een structureel schonere stad moet duidelijk worden welke gelden beter of anders kunnen worden besteed. Het eerder beschreven onderzoek naar de schoonbeleving draagt bij aan het achterhalen van de **meest bepalende aspecten**. Vooruitlopend hierop wordt gestart met die aspecten die vanuit landelijk uitgevoerd onderzoek bepalend blijken te zijn,
- (2) Door te investeren in oplossingen gericht op het voorkomen van het ontstaan van vervuiling (**preventieve maatregelen**), zoals eerder aangehaald met betrekking tot de beheervriendelijke buitenruimte, kan op termijn bespaard worden in het schoonmaken (curatieve maatregelen),

- (3) Door gebruikers van de buitenruimte aan te spreken op de gezamenlijke verantwoordelijkheid en ze middels **participatie** nog meer te betrekken bij het schoonhouden en schoonmaken van de stad komt (op termijn) geld vrij binnen de uitvoeringsorganisaties,
- (4) Door de verschuiving van monitoring naar schouwen, de verschuiving van beeldkwaliteit naar schoonbeleving en de **nieuwe co-productieve samenwerking** wordt een wijziging in de taakopvatting gerealiseerd van achteraf controleren en afrekenen, naar borgen van kwaliteit en samen optrekken. (Een deel van) de tijd en het geld dat nu besteed wordt aan het maken van rapportages kan beter besteed worden aan het ontwikkelen van een nieuw instrumentarium dat past bij de nieuwe samenwerking en een opstap geeft voor de nieuwe DDO die over circa twee jaar moet worden afgesloten.

Mogelijke thema's

In het beleidsplan wordt de hierboven beschreven visie uitgewerkt in beleidskaders. In aanvulling op deze visie kan nog een aantal thema's een (grotere) plek krijgen. Hieronder een opsomming van mogelijke thema's:

Thema A: gedragsbeïnvloeding

Bewoners, bezoekers, winkeliers en bedrijven zullen ook hun bijdrage moeten leveren aan het schoonhouden van de stad. Hiervoor dient een gedragsverandering te worden gerealiseerd. Een informatiebijeenkomst, folder, brief en/of poster alleen volstaat niet. Om een bestendige gedragsverandering te bewerkstelligen dient een intensief programma te worden opgesteld dat als overkoepelend thema op alle onderdelen van de aanpak moet worden ingezet. Hiervoor zullen ook de nodige financiële middelen vrijgemaakt dienen te worden. Voor de gedragsverandering dient de driehoek service – communicatie – handhaving goed ingericht te worden. Hiervoor dient een stevig langlopend traject te worden neergezet.

Thema B: vergeten aspecten van schoon

Hondenpoep is momenteel geen onderdeel van de DDO. Er is dus ook geen gewenst resultaat voor het verwijderen van hondenpoep geformuleerd. Traditioneel is hondenpoep een grote ergernis, maar waarschijnlijk heeft dit maar een beperkte impact op de huidige schoonbeleving. Het gebruik van poepzakjes door hondenbezitters is inmiddels breed geaccepteerd. Door hondenpoep op te nemen in de DDO wordt hier extra aandacht voor gegenereerd, maar dan dient hier uiteraard ook budget voor te worden vrijgemaakt.

Welvaartsafval ontstaat door de toenemende stroom aan watertoeristen. Er zijn extra aanlegplaatsen voor vaartuigen gerealiseerd. Door de beperkte hoeveelheid afvalbakken en de toegangssystemen op ondergrondse containers op deze locaties dient het afval meegenomen te worden naar huis. Eerder is de keuze gemaakt om alle aanwezige rolcontainers aan de waterkanten weg te halen. Er is geïnvesteerd door ondergrondse containers in de buurt van de waterkant te voorzien van een cijferslot. De (betalende) passanten krijgen een toegangscode mee. Vooral de Haarlemmers met eigen bootjes dienen hun eigen afval mee naar huis te nemen na een dag varen.

Wildplassen hangt vooral samen met het tekort aan (openbare) toiletten in de binnenstad²³. Het bestrijden van plas(geuren) heeft geen zin zonder ook aandacht te geven aan faciliteiten voor zowel mannen als vrouwen.

Thema C: Overig

Uiteraard kunnen ook andere dan genoemde thema's worden aangedragen. Hierbij dient wel rekening gehouden moeten worden met de hiervoor noodzakelijke inzet en middelen, omdat dit binnen de huidige krappe begroting altijd ten koste zal gaan van een ander thema.

Bronnen

- Aanpak zwerfafval 2018, resultaten die behaald zijn in 2018, versie 1, februari 2019,
- Aanpak Zwerfafval 2018-2019, Plan voor een schoner Haarlem, versie 0.3, 6 juli 2018,
- Adviesrapport Onkruid op verharding, antwoorden op strategische vragen gemeente Haarlem, concept revisie 0.1, Anteagroup, 14 februari 2018,
- Beeldkwaliteit Openbare Ruimte, Haarlem Afval en Reiniging, kwartaalrapportages, Beheeraccent, 21 maart 2018/ 22 juni 2018/ 4 oktober 2018/ 13 december 2018,
- Benchmark Schoon, Haarlem peiljaar 2017 definitief, versie 15 november 2018,
- Domein Dienstverleningsovereenkomst, Domein Afval en Reiniging, kenmerk 2014295111-1, gemeente Haarlem, 19 december 2014,
- Inventarisatie rapport, analyse zwerfafvalaanpak gemeente Haarlem, versie 0.5, 8 april 2018,
- Strategisch Plan Afvalbeheer, Haarlems grondstoffenbeleid 2016 – 2022, 12 april 2016,
- Verslag bijeenkomst “vergelijk financiën DDO-reiniging” door SPA-groep d.d. 19 juni 2018.

²³ Hiervoor is reeds actie genomen. Er is een collegebesluit voor openbare toiletten opgesteld waarbij onder ander is ingestoken op een samenwerking met de horeca.